

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИ

2015 сыл
От ыйын
15 күнэ
Сэрэдэ
№83 (10315)

12+

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

БЭҕЭҺЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын
мунһаабыттан
бэлиэтээһиннэр

«Намкоммунтеплоэнерго» биллэрбитинэн, 2 Хомустаахха модульнай хочуолунай бу нэдиэлэбэ кэлиэхтээх, ону уунан миэстэтигэр тиэрдиллэр. Намна сельхозтехника эргэ мастарыскайа көтүлүөхтөөх, онон үрдүк баттааһынаах гаас утаа ууруллар. Бу күннэргэ Партизан оскуолатын хочуолунайа ким балансыгар туруохтаабын быһаарыллар, манна сана водовоз уонна фекалка бэриллээбэ.

Киин балыыһа салаатынан Партизанга «Сестринскэй уход» (судургуттааха кырдыаас балыһалара) кофировката буолан бу күннэргэ штаттарыгар бирикээс тахсыахтаах. Субуотага доруобуйа харыстабылын министр А. Горюхов тахсан улууска 7 ФАП (Арбынҥа, Фрунзеҕа, Салбанҥа, Маймаҕа, Бөтүгнэ, Граф Бизэрэҕэр, Кыһыл Дэрзизинэҕэ) тугулуохтаабын биллэрдэ. Граф Бизэрэҕэр, Искраҕа уонна Кыһыл Дэрзизинэҕэ фельдшердэр тийбэттэр, сайаапка түспүт.

Үөрэх управлениетыгар кыстыкка бэлэмнэнигэ бастагы былаанга оскуолаларга итигэр системалары сууйуу, ыраастааһын турар. «Абитуриент» штаб Дьокуускайга үлэлиир, билигин оҕолор үөрэххэ киириилэрин туһунан информация хомуллар. Лааһырдарга аһылык өттүнүн үп эбии көрүлүөн наадата этилиннэ.

ТХУ дааннайынан улуус үрдүнэн 86 га сир охсулунна, сезоннаабы былаан — 37 тыһ. тн от (кыстыгы этэнгэ туоруурга 28 тыһ. тн наада). Манна республика үрдүнэн 40-тан тахса мөл. солк. көрүлүннэ, Нам улууһугар — 2 мөл. солк. Саҥа саҕалааччы уонна семейнай фермердэр ылбыт граннарыгар Арбынҥа икки 100 төбөҕө, биер 120 төбөҕө хотон, Партизанҥа 5 хотон, Түбэҕэ биер 120 төбөҕө таас хотон тутулуохтара, ситэриллэхтэрэ. ИЖС салаатынан 27 олоорор дьыт тутуллар. Бу бээтинсэҕэ Таастаахха оттоонунга «Күүлэй» ытыллар.

УКС биллэрбитинэн, Никольскайга АКЦ (административнай-культурнай киин) үрдэ бүрүллэр, субуотуньуктар ытыллаллар. Тулаайах оҕолор дьыэлэрин тутууга тендери «Намстрой» ХЭО кыайда, Граф Бизэрэҕэр 50 миэстэлээх оҕо саадын «Регионстрой» ХЭО тутуоҕа. Көчүгэ 50 миэстэлээх оҕо саадын аукциона төрдүс төгүлүн ытыллан кыайылаах бу күннэргэ биллээбэ.

Бээтинсэҕэ поляктар делегациялара кэлэн Модукка, Аппааньга сырыттылар. От ыйын 25-26 күннэригэр «СахаСелигер» ыччаттар тэрээһиннэрэ буолар.

Улуус баһылыга ТХМ-на сылдьан Хамаҕаттаҕа молокозавод тутулуутун быһаарсыбыт, «Эрэл» ТХПК пищекомбинатын тутууга ороскуотун возмещениета кэпсэтилиннэ. Предпринимательство министрствота улууска бизнес-инкубаторы сангалыыттан туппакка бэлэм объекты атылаһар туһунан быһаарыт.

Бэлиэтэннэ В. КАСЬЯНОВ

ИСТОРИЯБЫТЫН СИРГЭ-БУОРГА ТЭПСИБЭККЭ

Саҥарбат буолуохха
сатамат!

Из оперативной сводки от-дела МВД РФ по Намскому району: «10.07.2015 г. в 20.45 м. поступило письменное заявление от гр. Кугданова М.Ф., 1940 г.р., проживающего с. Бетюнды Намского района, что 09.07.2015 г. не установленные лица снесли вышку, которая находилась на 20 км. автодороги Намцы-Булулс возле с. Модутцы Намского района. Вышка ранее использовалась для пропаганды идей социалистического строя. УУП проводится проверка».

Ити курдук 10-тан тахса сыл дойдубут ааспыт историятын кэрэхэлиир, улууспут биер бэлиэ сиргэ буолбут вышканы биер биэс тыла суох, кими да сэрэппэккэ, ыйыппакка ылан суулларан кэбистилэр. Бу быһылаан ватсап нөҕүө информационнай агентстволарга тийиэн республика дьоно-сэргэтэ олохчу биллилэр. Сэтэрээччилэр «намнар ааспыт историябытыгар быһымаах сохус сыһыаннаах дьон быһылааххыт» дьин күлүү-элэк курдук ахталлар.

КПРФ республикатаа-бы салаатын баһылыга Виктор Губарев улуус баһылыгар төлөпүнүнэн сибээстэнэн ман-нык халыан, харса-хабыра суох быһыыны сөбүлээбэтин, ону ааһан төрдүттэн утарарын биллэрдэ. Манна сыһыаннаах дьону сэмээтэрдэргэ модьуйда. Билигин бу вышканы кимнээх суулларбытара чуолкайдана сыл-дыар, онуоха ИДМ үлэһиттэрэ сөптөөх ирдэбили олохтуохтара.

Бу вышкаҕа киһи хараҕар хатанаргына «улуу сирдэбит Сталин» мөссүөнэ ыйанан турбута, маныаха дьон араас сыанабылы биэрэн сөп — ким Аммосовтаабы, Ойуунускайдаабы өлөттөрбүт тиран курдук, сорохтор Улуу Кыайыыны ситиспит полководец быһыытынан, манньк мөккүөр аҕа саастаах дьон баалларын ту-хары уостубат, оттон эдэр-сэнэх өттө онно букатын да наадыбат курдук.

Оттон Сталин мэтириэтин үрдүгэр уонна анныгар быйыл аан дойдуга тийиэ бэлиэтэммит Улуу Кыайыыбыт 70 сылыгар аһаҕа баннердары көрөн ту-

ран сиргэ умса хорутар төһө сирдээҕий? Ол чопчу бирикээс ылбыт дьон хайа планетаттан, биитэр омок сириттэн кэлбиттэ-рий? Ким, хайдах ииппит дьон-норой?

Бу өттүнэн сэриигэ охтубут буйуннарга, тыыл ветеранна-рыгар, аҕа көлүөнэҕэ итинник хабыр сыһыан хайа да өттүнэн правовой сыанабылы ылан наа-да, ол эбэтэр ачыгыһа «злостное хулиганство» тэннэниэхтээх. Оттон дьин ис хоһоонунан ма-ны вандализм көрүгүн быһыы-тынан сыаналаахпытна да, сыһа буолбата буолуо.

Саамай хомолтолооҕо бу бө-рүкүтэ суох дьыаланы эдэр көлүөнэ, ыччаттарбыт билли-лэр-көрдүлэр, туох өйдөбүлү ылыммыттарын сэрэйиэххэ эрэ сөп. Онон бэнидиэнниккэ пла-неркаҕа улуус баһылыга А.П. Атласов бу дьыаланы ис дьыала отдела бэрэбиэркэлээн, манна сыһыаннаах дьону чуолкайдан правовой өттүнэн сирдээх сы-набыл биэрэргэ соруудаабыта саамай сөп.

Бэйэ информ.

Тыа сиригэр —
дохуоттаах үлэни

Улуустаабы статистика от-дела тыа хаһаайыстыбатын са-лааларынан 2015 сыл бастагы аҕарыгар түмүт сыһыппара-рыттан көрдөххө, балаһыанньа-быт сөччото суох курдук.

Эти оноруу былырынҥы-тааҕар 154,1% толоруллубут. Бы-лырынын, 2014 сылга, (тыһынаах ыйааһынынан) 176 ц буоллаҕы-на, быйыл (сыл аҕарыгар) 271 ц тиэрдиллибит. Аһары толоруу, сүөһү ахсаана көбүрээбиттэн сылыктааахха, сүннүнэн эл-бэх сүөһүнү «сүүскэ биэриинэн» ситиһилиннэ диэтэххэ баа буол-бата буолуо.

Ынах сүөһү ахсаана былы-рынын от ыйын 1 күнүнээҕи туру-гунан 14114 төбө эбит буоллаҕы-на, быйыл 13635 төбөҕө тийибит. Эбэтэр 479 төбөнөн аҕыһаабыт. Аҕыһааһын төрүөтэ төрүөх ситэ ылыллыбатаҕынан, көннүнэн өлүүттөн, араас сыалга өлөрөн туттууттан уо.д. дьайылартан буолуон сөп. Ынар ахса-ана 196 төбөнөн көбүрээт, 4386 төбөҕө тэннэстэ. Сибииннэ ахса-ана былырынын 1020 төбөҕө тий-бит буоллаҕына, быйыл 615 төбө. Былырынҥыттан 405 төбөнөн аччаата. Сылгы ахсаана (бар-рыллан ааҕынан) 2014 сылга 15308 төбөҕө тийибит буоллаҕы-на, быйыл 14711 төбөҕө тийдэ, ааспыт сыллааҕар 597 төбөнөн аччааһын таһыста, бу сыһыппара күһүн хамсыан сөп. Куурусса 665

СҮӨҥҮ АХСААНА ТОҕО АЧЧЫЫ ТУРАРЫЙ?

төбөнөн аччаата. Үтүгү валовой ыаһын былы-рынынҥы тэннээтэххэ 97% ту-олла, эбэтэр 853 ц үүт ситэ ыам-мата. Ситиһи намыһабын ы-нар ынах ахсаана аччаабытынан уонна хаачыстыбаннай көрдөрүү үрдээбэтэҕинэн быһаарыахха сөп. Ынах сүөһүбүт тыа хаһа-айыстыбатын тэрилтэлэригэр 99, бааһынай хаһаайыстыбаларга 44, кэтэх хаһаайыстыбаларга 426 төбөнөн көбүрээтэ. Сылгы тыа хаһаайыстыбатын тэрилтэ-лэригэр 321 төбөнөн уонна кэтэх хаһаайыстыбаларга 340 төбө-нөн аччаата. Оттон бааһынай хаһаайыстыбаларга 61 төбөнөн эбилиннэ.

Үтүгү ыаһынҥа (валовой-ынан) 2014 с. бастагы аҕары-гар толоруллубут көрдөрүү-

нү быйыл тыа хаһаайыстыба-тын тэрилтэлэрэ 41,7% (-717 ц), бааһынайдар 98,7% (-116 ц), кэтэх хаһаайыстыбалаахтар 99,9% (-20 ц) толордулар. Онон көстөрүн курдук, былырынҥы кирбиигэ тийбэттилар.

Ынах сүөһү ордук эл-бэх аҕыһааһына (төһө төбө-нөн аччаабыта (-), ынах сүөһү былырынҥыны кытта тэннээ-тэххэ %) таһаарылына: Ленскэй нэһилиэккэ -118 төбө (78,7%), Арбынҥа -36 төбө (92,7%), Ни-кольскайга -71 төбө (86,8%), Түбэҕэ -94 төбө (83,7%), Хаты-рыкка -107 төбө (89%). Ынах сүө-һүнү бөтүгнэр, партизаннар, та-астаахтар, II хомустаахтар эрэ элбэттилар. Ынар ахсаана Бөтүгнтэн, Салбантан, Таастаах-тан, II Хомустаахтан уратылар-

га аччаата. Ол курдук Үөдэйгэ -47, Искраҕа -17, Көбөкөнгө -20, Ленскэйгэ -36, Модукка -35, Фрунзеҕа -9, Хатырыкка -84, I Хомустаахха -18, Маймаҕа -15 төбө көбүрээтэ.

Сылгы ахсаана Бөтүгнэ, Үөдэйгэ, Модукка, Николь-скайга, Партизанҥа, Таастаах-ха, Фрунзеҕа, Хамаҕаттаҕа, Маймаҕа эбилиннэ. Атын нэһиликтэр былырынҥы көрдөрүүлэрин ситиспэттилар.

Үтүгү ыаһынҥа (валовой-ынан) былырынҥы сыһыппараны Бөтүгн, Ленскэй, Модут, Түбэ, Фрунзе, I Хомустаах эр аһары түспүттэр. Уоннаабылар былы-рынҥы сыһыппараны сиппэ-тилар.

И. ИВАНОВ

Тыа сиригэр — дохуоттаах үлэни

«ПЛЕМЕННОЙ ҮЛЭНИ АТАҔАР ТУРУОРУОХХА»

Отыйын 7 күнүгэр улуус дьахталатын актовой саалатыгар «Нам улууһугар искусствоннай сизмэлээһини тэрийи уонна сүөһүнү буоһаты» боппуруостарыгар семинар-мунньах ытытылынна. Мунньахха улуус техник-осеменатордара, тыа хаһаайыстыбатын специалистара, нэһилиэк баһылыктара, «Сахаплемхолбоһук» специалистара кыттыһыны ыллылар.

***

Семинар-мунньах бастаагы чааһыгар Нам улууһун баһылыга А.П. Атласов уонна «Сахаплемхолбоһук» ААО генеральной директора С.С. Охлопков бииргэ үлэлэхэр дуогабарга илии баттастылар. Ол кэнниттэн С.С. Охлопков уонна А.Я. Яковлев иһитиннэрийи онордулар уонна ыйытыгыларга хоруйдаатылар.

Чуолаан С.С. Охлопков племенной сүөһү Саха сиригэр 4000 кг үүтү биэриэхтээгин, Россияга голштин бороду сүөһү иитилиэхтээгин, баар сүөһүтүн үчүгэин талан иитэр наадатын, нэһиликтэргэ баар тыа хаһаайыстыбатын специалистара хонтураба олорор специалистар буолбакка, сүөһүнү, сылгыны иитиннэн быһаччы дьарыктаннахтарын, зоотехник, осеменатор буолуохтаахтарын, эбии үөрэниэхтээхтерин, эбии элбэти ыһаахха, силлэни

чааһынайдарга эмиэ биэриэххэ, техник-осеменатордары специалист курдук көрүөххэ, бюджеттан хамнастыырга туруоруохха диэн эттэ.

Улуус баһылыгын солбуһааччы А.Я. Яковлев бэйэтин иһитиннэрийитигэр улууска бу дьыалага үлэ ытытыла турарын, нэһилиэк баһылыктара кыттыһан 2 ректальной аппарат ылаары сылдьалларын, улуус бюджетиттан кастрацияга 300 тыһ. солк. көрүлүбүтүн, 10 анал чемодан осеменатордарга ылыллыбытын, аатырбыт ыанньыксыт М.Н. Готовцевка баран оупут ылбытыгарын, омук сиригэр сүөһү сизмэлээһининэн чааһынай тэрилтэлэр дьарыктаналларын, «Сахаплемхолбоһук» саҥа тэриллит кластердарга кырата 100 төбө сүөһүнү буларга көмө онороллоругар эттэ.

Кэпсэтигэр кыттыбыт II Хомуустаах нэһилиэгин баһылыга А.К. Дмитриев техник-осеменатор суоһун, көстүбэтин эпипитигэр, Салбаан нэһилиэгин тыа хаһаайыстыбатын специалиһа биир осеменаторын II Хомуустаахха ыппытын, осеменатордар сарсыарда эрдэ ыаллары кэрийэллэригэр сүбэлээтэ. Холбоһук Нам улууһугар специалиһа М.В. Жиркова быйыл 3000 ынах сизмэлэниэхтээгин, 24 осеменатор үлэли сылдьарын, ол эрээри

хамнастарын баччаанга диэри ыла иликтэрин, «Тунал» племенной хаһаайыстыба банкротствога барбытын, «Эт-ас» реорганизация барыахтааһын, сизмэлээһин иһин төлөбүр механизми саҥалыы оноруллара наадатын эттэ.

«Дайыһа» б/х сал. Н.И. Попова сизмэлээһини бэйэлэрэ ытталларын, төрүөхтэрэ үчүгэин, төрөлкөйдөрүн туһунан эттэ. Ветуправление начальнигын солб. С.С. Колесов улууска сүөһү төбөтө ачыы турарын, сүөһүнү аттааһынна сорохтор буолумматтарын, күһүн аттыыр ордугун туһунан эттэ. ТХУ начальнига Е.Е. Гоголев сизмэлээһини босхо ытытыахха, онно бюджеттан үптэ көрүөххэ диэтэ. Үөдэй нэһилиэгиттэн тыа хаһаайыстыбатын специалиһа Ф.В. Николаев 5 сайылык баарын, 3 оҕус баарын, биир осеменатор кыайбатын туһунан эттэ.

Семинар-мунньах иккис чааһыгар семинар кыттыгылаахтара «Сэргэ» б/х (сал. В.А. Герасимов) сайылыгар сырыттылар. Манна холбоһук отделын начальнига Т.А. Протопопова уонна кинини кытта сылдьар специалистар искусствоннай сизмэлээһин саҥа ньымаларын туһунан кэпсэтилэр уонна практически көрдөрөн биэрдилэр.

Түмүккэ совхозтар саҥана хаһаайыстыбаларга баар сүөһү искусствоннай сизмэлээһининэн 100% хабыллыларын, сүөһү бородуата улуустарга тутуһуларын, онно кытаанах зоотехникскай, ветеринарнай хонтуруол оноруллаларын, племенной дьыала күүскэ ытытыларын санаан аастылар.

М.Д. СОЛОВЬЕВ, СП АПК КМК Намнаагы бэрэстэбиитэлэ

Улуус баһылыгын колонката

ААСПЫТ НЭДИЭЛЭБЭ

Ааҕааччы, дорообо!

Ааспыт историябытыгар харысхаллаахтык сыһыаннаһар туһунан урут да этэн турабын, мань бугун хатылыырга төрүөт баар буолла. Республика үрдүнэн ватсап уонна информация агентстволар нөһүө Модукка улуус коммунистара бэлиэ сир онорбут триангуляционнай вышканы туох да сэрэтиитэ суох, эмискэчи суулларбытара улахан резонансы ылла.

Сокуон өттүнөн көрдөххө, манна киһи омуолуура суох курдук, ол курдук, вышка 1985 сылтан туруоруллан эргэригэ чаччы. Аны туран манна араас символикалары ыйыырга быраап сокуон өттүнөн оноруллубатах курдук. Онон бас билээчи бэйэтэ көрүүтүнэн списаниега тахсыбыт обьегын көтүрөр, көһөрөр толору бырааптаах. Ити формальной өттүн ылан көрдөххө...

Оттон моральной-этичкскэй, киһилии сыһыан өттүнэн ыллахха, мань суулларбыт дьон эрдэттэн улуус, битэр нэһилиэк дьахталатын, эбэтэр коммунистара сэрэтэн, «манньк дьаһал туолуохтаах, онон баннердары, араас символикалары ыйыллар болдьохторго туурагытыгар» ити курдук дьаһаммытара буоллар туох да араллаан тахсыбата чуолкай.

Уонтан тахса сыл араас бырааһынньыктарга саҥардыллан, сэргэситиллэн улуус биир бэлиэ көстүүтэ буолбут сирбитигэр манньк бас-батта уонна бөрүкүтэ суох сыһыан хайа да өттүнэн сатамат, туһугар вандализм курдук сыаналаньан сөп. Бу кэннэ ыччаттар-бытыгар, үүнэр көлүнэбитигэр урукку историябытын кэрэһэлиир пааматынньыктарга, обелистарга, стелаларга харысхаллаахтык сыһыаннаһын, ытыктаан-убаастаан диэн этэрбит кэрэгэ.

Манньк быһыы тахсыбытыгар сорууд биэрбит, ону толорбут дьоннортон саамай кырата ветераннартан, коммунистартан бырастыгы гыналларыгар көрдөһүү эрэйиллэр. Оттон бука барыбыт бу түгэнтэн сөптөөх уругу оносторбут наада.

Александр АТЛАСОВ

О насущном

О ЧЕМ ЖАЛЕЮТ СТАРИКИ НА ПОРОГЕ ВЕЧНОСТИ

(Записки волонтера из Дома престарелых)

ОНИ РОДИЛИ СЛИШКОМ МАЛО ДЕТЕЙ

«Знаете, Анечка, я сейчас так жалею, что мы тогда не родили дочке братика или сестричку. Жили мы в коммуналке, в пятером в одной комнате с моими родителями. И я думала — ну куда еще одного ребенка, куда? И эта спит в углу на сундучке, потому что даже кроватку поставить негде. А потом мужу по служебной линии выделили квартиру. А потом — другую, побольше. Но возраст был уже не тот, чтобы рожать».

«Сейчас думаю: ну вот почему я не родила даже пятерых? Ведь все было: муж хороший, надежный, добытчик, «каменная стена». Работа была, детский сад, школа, кружки... Всех мы вырастили, подняли на ноги, в жизни устроили. А мы просто жили как все: у всех ребенок один, и у нас пусть будет один».

«Видела, как мой муж нянчится со щенком, и подумала — а ведь это в нем нерастроченные отцовские чувства. Его любви на десятерых бы хватило, а я ему родила только одного...».

ОНИ СЛИШКОМ МНОГО РАБОТАЛИ В УЩЕРБ СЕМЬЕ

«Работала я кладовщицей. Все время на нервах — вдруг недостатку обнаружат, на меня запишут, тогда — суд, тюрьма. А сейчас подумаю: и зачем работала? У мужа-то хороший оклад был. А просто все работали, и я тоже».

«Тридцать лет я проработала в химической лаборатории. Уже к пятидесяти годам никакого здоровья не осталось — потеряла зубы, желудок большой, гинекология. И зачем, спрашивается?»

Сегодня моя пенсия — три тысячи рублей, даже на лекарства не хватает». В старости, оглядывая прожитую жизнь, многие

просто ума не могут приложить, зачем за эту работу держались — часто неквалифицированную, непрестижную, скучную, тяжелую, низкооплачиваемую.

ОНИ СЛИШКОМ МАЛО ПУТЕШЕСТВОВАЛИ

В числе лучших своих воспоминаний большинство пожилых людей называет путешествия, походы, поездки. «Помню, как мы еще студентками поехали на Байкал. Какая же там неземная красота!» «Мы на целый месяц отправились в круиз на теплоходе по Волге до Астрахани. Какое же это было счастье». Мы были на экскурсиях в разных исторических городах, загорали, купались».

Посмотрите, я до сих пор храню фотографии!» «На выходные мы решили поехать в Ленинград. У нас тогда машина была еще двадцать первая «Волга». Семь часов за рулем. Утром сели завтракать в Петродворце на берегу Финского залива. А потом заработали фонтаны!».

ОНИ ПОКУПАЛИ МНОГО НЕНУЖНЫХ ВЕЩЕЙ

«Видите, у нас в буфете стоит немецкий фарфоровый сервиз на двенадцать персон. А мы даже никогда в жизни из него не ели и не пили. О! Давайте возьмем оттуда по чашке с блюдцем и выпьем из них чаю, наконец. И для варенья розетки выберите самые красивые».

«Мы с ума сходили по этим вещам, покупали, доставали, старались... А ведь они даже не делают жизнь комфортнее — наоборот, они мешают. Ну зачем мы купили эту полированную «стенку»? Все детство детям испортили — «не трожь», «не царапай». А лучше бы стоял тут самый простой шкаф, из досок сколоченный, зато детям можно было бы играть, рисовать, лазать!»

«Купила на всю зарплату финские сапоги. Мы потом целый

месяц питались одной картошкой, которую бабушка из деревни привезла. И зачем? Разве кто-то когда-то стал меня больше уважать, лучше ко мне относиться из-за того, что у меня сапоги финские, а у других — нет?».

ОНИ СЛИШКОМ МАЛО ОБЩАЛИСЬ С ДРУЗЬЯМИ, ДЕТЬМИ, РОДИТЕЛЯМИ

«Как бы я хотела сейчас увидеть свою мамочку, поцеловать ее, поговорить с ней! А мамы уже двадцать лет нет с нами. Я знаю, что когда не будет меня, моя дочка будет точно так же тосковать, ей будет точно так же меня не хватать. Но как ей это объяснить сейчас? Она так редко приезжает!»

«Родила я Сашеньку и в два месяца отдала в ясли. Потом — детский сад, школа с продленкой... Летом — пионерский лагерь. Однажды вечером прихожу домой и понимаю — там живет чужой, совершенно мне не знакомый пятнадцатилетний человек».

ОНИ СЛИШКОМ МАЛО УЧИЛИСЬ

«Как мало я читала книг! Все дела да дела. Видите, какая у нас огромная библиотека, а большинство этих книг я даже никогда не открывала. Не знаю, что там, под обложками».

ОНИ НЕ ИНТЕРЕСОВАЛИСЬ ДУХОВНЫМИ ВОПРОСАМИ И НЕ ИСКАЛИ ВЕРУ

«Знаете, я всю жизнь верующих людей как-то побаивалась. Особенно всегда боялась, что они тайком от меня научат своей вере моих детей, расскажут им, что Бог есть. Дети-то у меня крещеные, но о Боге я с ними не говорила никогда — сами понимаете, тогда всякое могло быть».

А теперь понимаю — у верующих была жизнь, у них было что-то важное, что для меня тогда прошло мимо.

Анна АНИКИНА

ааһан-суоттаан көрүүлэри тупсары.

Биэрэпиһи бэлэмнииргэ, ытарга аһамыт сулууспа бигэргэтилит былаанын үлэи олоһор. Ол курдук, 19 улуус нэһиликтэригэр тыа хаһаайыстыбатын дьарыгыгар урбаанньыттары, баһынай хаһаайыстыбалары учуокка ылыны түмүктээн эрэр. Ону таһынан кэтэх хаһаайысты-балаах бириддилен ыаллары испиһэктэһин үлэтэ бара ту-рар. Государство статистикатын

БАЙЫЛЫАТ ДЭРИЭБИНЭ — ДОЙДУ БИГЭ ТИРЭБЭ

Кэлэр сылга икки түһүмэ-винэн барыахтаах тыа хаһа-йыстыбатын Бүтүн Россиятаа-фы биэрэпиһигэр бэлэмнэни-ни кылгастык билиһиннэр-дэххэ, бастатан туран, 108-с №-дээх Федеральной сокуон-га олоһуран «Тыа хаһаайы-стыбатын Бүтүн Россиятаа-фы биэрэпиһин хас 10 сыл буола-буола ытар туһунан» 2013 сыл-лаахха кулун тулар 10 күнүгэр 316 №-дээх Россия правитель-ствотын урааҕа тахсыбыта. Онон олоһуран бэс ыйын 5 кү-нүгэр 466 – рг №-дээх «Бүтүн Россиятаа-фы тыа хаһаайы-стыбатын биэрэпиһигэр бэлэмнэни үлэлэри Саха республикатын сиригэр ытар туһунан Ил Дар-хан дьаһала тахсыбыта».

Биһиэхэ, Нам улууһугар, бэс ыйын 2 күнүгэр улуус баһылы-гын дьаһалынан 22 киһилээх улуус хамыһыһыата тэрил-линнэ. Ону таһынан 3 киһилээх биэрэпиһи бэлэмниир статисти-ка таһынан сулууспа үлэтин са-ҕалаата.

Нэһиликтэргэ 3-түү киһи испиһэктэ онорууга ананнылар, биэрэпиһи бэлэмниир, ытар хамыһыһалар тэриллинни-лэр. Ону таһынан Бүтүн Рос-сиятаа-фы тыа хаһаайыстыбатын биэрэпиһигэр аналлаах стэндэ-лэр онорулуннулар.

Биэрэпис сыала-соруга: бастатан туран, тыа хаһаа-йыстыбата онорон таһаарар көрдөрүүлэрин уонна билин-ги диннээх туругун быһаа-рыы; иккиһинэн, хаһаайы-стыбалар төһө сирдээхтерин, ыһылаахтарын, сүөһүнү, сыл-гыны, көтөрү, кыылы, сибин-ньыны уонна атын да кыылла-ры тутан олоһоллорун билии; үсүһүнэн, бу көрдөрүүлэри

улуустаа-фы отделын көбүлэ-һининэн, биэрэпиһи бэлэмниир сулууспа кыттыгылаах улуус дьаһалтатын уонна нэһилиэк-тэр баһылыктарын кытары мунньахтар буолулааатылар. Кэрийэ сылдьан «Ленскэй нэһи-лик» МТ, тыа хаһаайыстыба-тын управлениета специалиста-рыгар иккитэ, нэһиликтэр дьа-һалталарын сүрүннүүр специа-листарыгар хаһаайыстыбаннай кинигэни толорууга, биэрэпискэ хабыллар кэтэх хаһаайысты-балаах бириддилен дьоннору, тыа хаһаайыстыбатын бороду-уксуйатын онорон таһаарар ха-һаайыстыбалары, тэрилтэлэри хайдах испиһэктэригэр туһунан үөрэх уонна кэккэ боппуруо-стары быһааран биэрэр үлэлэри ыттыбыт.

Бу мунньахтарга сүннүөнэн «2016 сыллаахха Бүтүн Рос-сиятаа-фы тыа хаһаайыстыба-тын биэрэпиһин бэлэмнээһин уонна ыгыты боппуруоһун», тыа хаһаайыстыбатын салайар тэрилтэ уонна нэһиликтэр МТ икки ардыларыгар биэрэпис ыгытыга испиһэги онорууга сөбүлэһиилэри түһэрсии, хаһаайыстыбаннай кинигэлэ-ри сөпкө толоруу, саҥардыы, хамыһыһалары тэрийи туһу-нан уонна 2016 сыллаахха Бүтүн Россиятаа-фы тыа хаһаайысты-батын биэрэпиһин ирдэбиллэ-рин, толоруу боппуруостарын көрдүбүт.

Мантан ыла Бүтүн Рос-сиятаа-фы тыа хаһаайыстыба-тын биэрэпиһигэр бэлэмнэни үлэлэр тустарынан хаһыат нө-нүө куруутун билиһиннэрэ ту-руохтут.

З.И. НОВИКОВ, Нам улууһугар биэрэпиһи ыгыты боломуочунай

2015 сыл — Россияда Литература сыла

Кини сөҕөрө дьэн биһиги өбүгэлэрбит, саамай уһук хогу олохтоох түүр омук төрүттэртүмнү кыһыннаах тыйыс айылҕалаах дойдуга ортотунан уонча оҕону төрөтөн, аһатан-тангынараран, күннээҕи олохторун сэргэхситэр, кэрэхсэнэр кэрэни айан-туган, чочуйан хаалларбыттар. Талба талааннаах тарбах иминэн чочуллан тахсыбыт саха кизэн туттар сөҕүмэр уус-уран оноһуктарын биһиги төһө билэбитий, кэнээс көлүнээҕэ тулу кэпсэхпитий?

Оссакка буолан ааспыт «Россия кинигэлэрэ» быыстапкаҕа үрдүктүк сыаналаатылар. Бэри-сидьин Владимир Путин «Бичик» кинигэлэрин тутан-хабан көрөн, хаачыстыбаларын, сэргэх оноһууларын, дьэрэкээн кестүүлэрин сэргээтэ. «Манник кинигэлэри, кырдык, Саха сиригэр онороһут дуо?» — дьэн сөҕө-махтайа хос-хос ыйытта. Онтон «Маладьыстар!» — дьэн хайгырыр биллэрдэ.

Быыстапка түмүгүнэн РФ Государственной Думата «Саха

Чөл олох туһугар

Олохтоох былаастар арыгыны атыылааһыны тохоттор туһунан быһаарыыны ылбыт нэһиликтэргэ культурнай уонна спортивной объектары тутууну хос үбүлээһингэ ураты быраап бериллиэҕэ.

Ол курдук, правительство председатели бастагы солбу-йааччы Петр Алексеев муниципальной тарилли олохтоохтору уонна депутаттара бэйэлэрин территорияларыгар арыгыны атыылааһыны бопхоторуна,

«СУХОЙ СОКУОН» ТУОХ ТУҔАЛААБЫЙ?

ону Ил Түмэн сокуон өттүнэн өйөөтүбүнэ, манник нэһиликтэргэ «Моя Якутия в XXI веке» программа чэрчитинэн культура уонна спорт объектарын тутууга ураты быраап бериллэрин бигэргэттэ. Бу курдук правительство олохтоохтор чөл олоххо дьулуһууларын өйүүр былааннаах. Ол инниттэн нэһиликтэргэ чөл олоҕу тарҕатыыга 57 ти-рэх кииннэр үлэлэрин сиһилии

ырытан үтүө холобуру кизэник тэнитэргэ сорук турар. Сотору кэминэн чөл олоххо уонна уһун үйэлэнигэ координационнай сэбиэт тариллиэҕэ, балаһан ыйын 1 күнүттэн чөл олох пропаганда-тыгар грант олохтоноу.

Сыл саҕатыттан республика 4 нэһилигэ бэйэлэрин терри-торияларыгар «сухой сокуону» олохтоотулар.

Бэйэ информ.

САХА ЭЙГЭТИН АРЫЙАР АЛЬБОМ

Бу кыһын «Бичик» Национальной кинигэ кыһата «Саха эйгэтэ: нуруот айымньыта» дьэн 400 тахса хаартыскалардаах, дьиринг ис хоһоонноох альбому үс тылыннан: сахалыы, нууччалыы, английскайдыы таһаарбыта. Манна бороунса үйэтинээҕи өбүгэлэрбит Олүөнэ очуһугар хаалларбыт суруктарыттан саҕалаан, күн бүгүнгэ дьэри саха сайдам санаатынан үйэлэр тухары айан-туган хаалларбыт уран оноһуктарын, сэдэх үлэлэрин кытта билсэххит. Ааҕааччы былдьыгы балаһантан сизтэрэн, удьуор утумун салгыыр уустар үлэлэрин, туос иһити, туттар тэрили, дьахтар кизэргэлин, дьэрэкээн таҕаһын, ат симэҕин, мас, мүс, тимири, көмүс оноһуктары, саха быһаҕын о.д.а. кэрэхсии көрүөҕэ.

Хас биридди сахалыы кутта-ах ыалга бу остуолга уура сыл-дьар бэртээхэй кинигэ дьэн үгүс ааҕааччы биһирээбитэ. Оттон культурнай, спортивной тэрээ-ниннэргэ ыраахтан кэлбит ыал-дьыттарга саха сиздэрэй эйгэтин арыйар альбом өйдөбүннүк бэлэ-х буолуо!

Саха эйгэтин кизэн эйгэҕэ тарҕатар дьоһун кинигэни бу соторутааҕыта бэс ыйын 25-28 күннэригэр дойдуга тэбэр сүрээҕэр, Москва куоракка, Кыһыл болу-

эйгэтэ: нуруот айымньыта» кинигэни таһаарыы иһин «Бичик» кыһаҕа махтал суругу таттарда. Маны таһынан, «Манаас: исторический эпос кыргызов» АСКИ «Сыл бастыҥ кинигэлэрэ» лауреат үрдүк аатын уонна ЮНЕСКО Дипломун ылла.

Онон, РФ Государственной Думата үрдүктүк сыаналаабыт дьоһун кинигэтин атыылаарга, мааны ыалдьыттарга бэлэх онор-роҕо тиэтэйдий!

Марианна ТЫРТЫКОВА

Оттооһун — 2015

Улууустаагы ТХУ кылаабынай агронома С.Д. Новгородова килбиктик кэпсириинэн, от ыйын 13 күнүгэр дылы баарасуоҕа 117 гектардаах ходоһаны охсон нэлэһиттибит, о.и. ыаллар 62 га, бааһынайдар 55 га. Мантан холбоон-илбээн, барыллаан суоттааһынынан, 26 тонна от (кээһи, рулон, бугул) бэлэм-нэммит.

Оттооһунна балай да тэрээ-ниннээхтик Түбэҕэ «Кулаада» б/х (сал. Р.Г. Лукин), «Эрэл» ТХПК (сал. Е.Г. Новгородов), «Федоров Нь.К.» ИП, Салбанна биэс хаһаайыстыба, Хамаҕаттаҕа, II Хомустаахха, Никольскайга биирдиһилээн отчуттар, Хатын-Арыыга I хаһаайыстыба, Арбынна, Көбөкөнгө, Фрунзеҕа аҕыйах кэтэх хаһаайыстыба-лаах дьон туруннулар. Сорох нэһиликтэргэ «партизан» отчуттар баалара сэрэйиллэр эрээри, ханна оттоон эрэллэрэ, төһөнү кыайыттар биллибэт. Онон балаһыанньа чуолкай буоларын наада тыгар «билэбит-көрөбүт» дири, ол иһин хамнас аахсар специалистар күннэтэ хаһаайыстыбалары кытта сибээстэһиэхтэрин, отчуттары көрсөн төһөнү оттообуттарын ТХУ-гар, улуус статистикатын отдылар болдоһу аһарбакка тиэрдэн иһиэхтэрин наада.

Туох да диэбит иһин, кыстыгы быһаарар саамаан сай-

«АБААҔЫ МУНҔАБАР» — 25 ЭРЭ ТОННА...

ыммыгыттан хаарыан күннэри мүлчү туттубут. Онон, бука бары оттооһунна күргүөмүнэн турунуоһун! Мантан инньэ бири-да күнү сүтэрбэккэ, сарсыарда эрдэлээн, кизэ хойутаан, үс

туманы бүрүнэн оттоон бу өн сайынтан үчүгэй хаачыстыба-лаах кыстыгыр оту сомсумахтаан хаалыабын!

И. ИВАНОВ

ВНИМАНИЮ ПЛАТЕЛЬЩИКОВ КВАРТИРНОЙ ПЛАТЫ!

АО «Намкоммунтеплоэнерго» извещает население об изменении тарифа для населения МР «Намский улус» Республики Саха (Якутия) на услуги отопления, водоснабжения и водоотведения» согласно Постановления ГК по РЭК РС(Я):

АО «Намкоммунтеплоэнерго» извещает население об изменении тарифа для населения с 1 июля 2015 г. МР «Намский улус» Республики Саха (Якутия) на услуги отопления, водоснабжения и водоотведения» согласно Постановления ГК РС(Я) №49 от 7 мая 2015 г.

Льготные тарифы для населения МР «Намский улус» РС(Я) на услуги отопления. (рубл./Гкал)

№	Наименование организации коммунального комплекса, индивидуального предпринимателя	1 этаж-ный дом	2 этаж-ный дом	3 этаж-ный дом	4 этаж-ный дом	5 этаж-ный дом
1	Организации всех форм собственности и индивидуальные предприниматели	692,78	854,96	938,55	1046,76	1146,76

Льготные тарифы для населения МР «Намский улус» РС(Я) на услуги водоснабжения водоотведения. (рубл./м3)

№	Наименование организации коммунального комплекса, индивидуального предпринимателя	Горячее водоснабжение	Холодное водоснабжение	Водоотведение
1	Организации всех форм собственности и индивидуальные предприниматели	80,96 в том числе теплоноситель (холодная вода) 54,29	54,29	20,83
2	ОАО «Эйгэ»			18,4
3	ОАО «МТС «Нам»			18,64
4	ОАО «Эрэл»			19,31

Оплата принимается в кассе АО «Намкоммунтеплоэнерго» по адресу: с. Намцы, ул. Чернышевского, 14 (Гринильный завод) с 08.30-17.00, перерыв 12.30-14.00

ЛЕТО — БЛАГОДАТНОЕ ВРЕМЯ ДЛЯ СБОРА ДАРОВ ПРИРОДЫ.

Наступает время заготовить вкусными, ароматными ягодами и заготовками варенья и джемов, чтобы во время суровой якутской зимы на домашнем столе всегда был вкус лета.

В соответствии со статьей 15 Закона РС(Я) от 31 января 2008 г. 550 — З№1115 — III «О реализации отдельных полномочий в сфере лесных отношений в РС(Я)» распоряжением руководителя Департамента по лесным отношениям РС(Я) от 7 июля 2015 г. №11, установлены сроки сбора дикорастущих ягод и плодов на территории Намского муниципального района:

Административный район	Вид дикорастущих плодов и ягод	Наступление массового созревания	Дата начала сбора
Намский	Красная смородина	18 июля	19 июля
Намский	Черная смородина	9 августа	10 августа
Намский	Голубика	26 июля	27 июля
Намский	Брусника	23 августа	24 августа
Намский	Земляника	12 июля	13 июля

Уважаемые жители и гости Намского улуса!

В связи становлением устойчивой жаркой и сухой погоды и обострением оперативной лесопожарной обстановкой (III класс пожарной опасности), с наступлением поры сбора ягод и грибов, разжигание костров и использование любых источников огня в лесу запрещается! Используйте сухой паек и горячие напитки в термосах! Не оставляйте мусор в лесу!

Помните дисциплинированность в лесу, сознательное поведение и строгое соблюдение несложных правил пожарной безопасности будет гарантией сбережения лесов от пожаров.

«КҮҮЛЭЙ-2015» ИЛИИНЭН ОХСУУГА КҮРЭХ

(Эр дьон уонна дьахталлар икки ардыларыгар түс бэйэ абсолютнай күрэхтэһии)

СР спордун ветерана, Таастаах нэһилиэтин бочуоттаах гражданина Родион Никитич Никитин 60 сааһын туолуутугар анаар «Күүлэй-2015» от охсууга улууустаагы күрэхтэһии тэрийээччилэринэн «Нам улууһа» МТ дьаһалтата (А.П. Атласов) «Таастаах нэһилиэгэ» МТ дьаһалтата (Е.С. Федотов), «Нам улууһун ТХУ» МКУ (Е.Е. Гоголев), «Нам улууһа» МТ спорка управленията П.Г. Иванов, үбүлүйдээх Р.Н. Никитин буолаллар.

СЫЛА УОННА СОРУГА

Күрэх сүрүн соруктарынан саха омук төрүт дьарыктарын сөргүтүү, үтүө үгэстэрин олохсугуу, мань таһынан кыстыкка оту бэлэмнээһингэ чааһынай, бааһынай, тэрээ-ниннээх хаһаайыстыбаларга практической көмөнү оноруу буолаллар.

«Күүлэй-2015» 2015 с. от ыйын 17 күнүгэр Таастаах нэһилиэгэр (Өргөлөөххө) Ыһыах ыспыт дьэн сиргэ ытыттылар. Сарсыарда 10 ча-астан мандатнай комиссия, судейскай коллегия үлэтэ саҕаланар уонна күрээҕи үөрүүлээх-тик аһыы ытыттылар. Эр дьонно күрэхтэһии 12 ч. саҕаланар, 15 ч. түмүктэнэр, дьахталларга 12 ч.-тан 14 ч. дьэри.

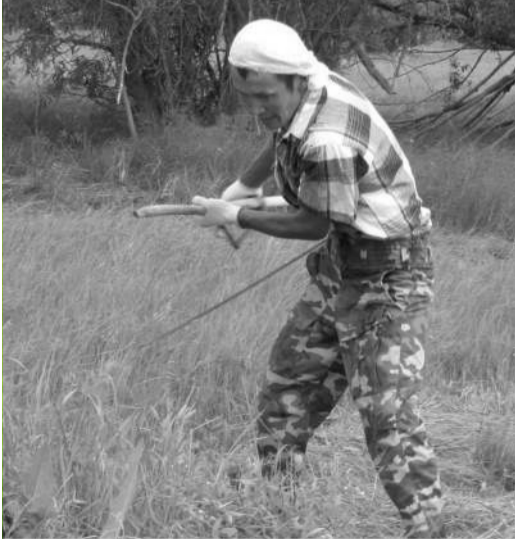
КҮРЭХТЭҔИНИ БЫТЫ УСУЛУОБУЙАТА

Күрэхтэһии усулуобуйатынан ким баҕарар кыттыан сөп, от охсор сир сэрэбиздээһининэн үллэһиллэр, кыттааччы үлэтин тэттимин, сыһыанан бэйэтэ быһаарар. Хас биридди кыт-тааччыга хотууру сыгылылырга, аһы-үөлү тэринэргэ наставник быһыытынан биридии көмөлөһөөччү көнүллэнэр. Кыттааччы 3 ко-тууртан ордуга суох инструментаах буолар. От охсуутун хойутаан саҕалаабыттарга эбии бириэмэ бериллибэт.

КЫАЙЫЛААХТАРЫ БЫҔААРЫ

«Күүлэй-2015» абсолютнай чемпионунан бериллибит бириэмэҕэ саамай элбэх сири ох-субут киһи ааттанар. Мөлтөхтүк охсуллубут сир уопсай ээнтэн көүрүттүллэр.

Судейскай коллегия быһаарытын кытта сөбүлэспэтэх кыттааччы 1 тыһ. солк. солук-таах суругунан бырааччы түһэрэн сөп. Бы-рачыас ылыныллар түгэнигэр солук төннө-рүллэр, быһаарылыбат түгэнигэр судейскай

«Күүлэй-2015» күрэххэ барыллаан сайаап-калары от ыйын 15 күнүгэр дьэри ТХУ манник тел. 8 (41162) 41-282, 89142972615 (сал. Гоголев Ефим Ефимович) бизрээбит.

Мандатнай комиссияҕа врач визалаах именной сайаапка, паспорт, олоҕу уонна до-руобуйаны оһолтон страховкалааһын дуо-габара тиксэриллэр. Манник докумуоннара суохтар күрэхтэһиигэ киллэриллибэтэр. Бу балаһыанньа күрэхтэһиигэ официальной ыһырыы буолар.

КЭРИЭСТЭБИЛ

Биһиги аҕа-бүтүбүт Кривошапкин Георгий Ильич, РСФСР үөрэҕиритин туйгуна, Саха республикатын культураны үтүөлээх үлэһитэ, Саха сирин тыатын хаһаайыстыбатын бэтэрээнэ, педагогическай үлэ бэтэрээнэ, РФ суруналыстарын сойууһун чилиэнэ, Нам уллуһун БТык киһитэ, Нам уллуһун, Хамаҕатта, Никольскай, Салбан, Миирнэй оройуонун Таас Үрэх нэһиликтэрин бочуоттаах гражданина, общественной корреспондент, үлэ, тыыл бэтэрээнэ, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбыта бу сыл от бийн 14 күнүгэр 40 хонугун туолла.

Георгий Ильич 1933 сыллаахха ыам бийн 4 күнүгэр Нам уллуһун Салбан нэһиликтэри төрөөбүтэ. Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии сылыгар төгүрүк тулаайах хаалбыта. Детдомга олорон киһи-хара буолбутун куруук махтана ахтара, биһиргэ иттиллибит дьонун түмэн, түөрт төгүл көрсүүһү тэрийбитэ. 1954 сыллаахха Нам орто оскуолатын бүтэрэн баран Салбан кулуубтар сэбиэдиссэйинэн, Ленин аатынан колхоз комсомольскай тэрилтэтин босхоломмут сэкирэтэринэн үлэлээбитэ.

1958 сыллаахха Саха государственнай университет саха тылын уонна литература-тын салаатыгар үөрэнэ кирибитэ. Университет общественной олобор актыбынайдык кыттар. Факультет, университет фестивалларыгар хоһоон ааҕара, кэнсиэрдэри илээн-саҕалаан ытыһара. «Якутский университет» хаһыат редколлегиятын чилиэнинэн, 1960 сыллаахха студенттар научнай обществоларын председателинэн талыллан үлэлээбитэ.

1963 сыллаахха СГУ-ну бүтэрэн Мэнэ-Хандалас оройуонун Хаптаҕай 8 кылаастаах оскуолатын үлэтин саҕалаабыта. Бу сыл олоҕун аргыһынан Валерия Степановнаһын ыал буолбуттара. 1965 сыл муус устардан Уус-Алдан «Ленинскэй тэрийээччи» хаһыатыгар эһиэттиир сэкирэтэринэн үлэлээбитэ. Манна үлэли сылдьан ССКП кэҕкэтигэр ыылыллыбыта. Онтон Миирнэй оройуонун Таас Үрэх бөһүөлөк оскуолатын дириэктэринэн дьэ кэргэнинэнэн үлэли барбыта. Георгий Ильич таһаарылаахтык үлэлээбитэ, бөһүөлөк Миирнэй куорат тэрилтэрин кытта сибээһэ кэнээбитэ. «Алмаздортранс» тэрилтэ коллективин кытта шефствэнини олохтоон саҕа интернат, оскуола спорт-саалата, пионерскай лааҕыр тутулуугун тэрийбитэ. Нэһилиэк олобор киллэрбит кылаатын сыаналаан 2006 сыллаахха «Таас Үрэх бөһүөлөгүн бочуотунай гражданина аат» инэриллибитэ.

Төрөөбүт, олорут сир ахтыллана туохтааҕар да күүстээх буолан, Нам оройуонугар көһөн кэлбиһпит. Хамаҕатта орто оскуолатыгар дириэктэринэн сатабыллаах салайытын түмүгүнэн оскуола үөрэтэр, иитэр үлэтэ, материалнай базата тупсубута. Овону үлэҕэ иити биһир улахан соруугунан буолан, сайын окко, оҕуруокка, фермаҕа, пришкольнай участкакка лааҕырдар тэриллибиттэрэ. Республикаҕа күүсүгүрү хаста да миэстэлэһэн, оскуола массына фондоларынана баһараалааммыта.

Оскуола уус-уран самодеятельска үөрэнээччилэр тематическай фестивалларыгар Нам оройуонун оскуолаларын икки ардыгар мэлдьи бастыыллара. Физкультурнай-спортивнай үлэ сана үрдэлгэ тахсыбыта.

Үөрэнээччилэр научнай хабааннаах үлэлэрэ 1983 сыллаахха Москваҕа ВДНХ-ға «Растениеводство» павильонугар туруоруллубута. Бизэ үөрэнээччи «Юный участник ВДНХ» диэн мэтээлинэн уонна грамотанан баһараалааммыта. Оскуолаҕа кыраайы үөрэтии систимэтинэн кыһынҕы уонна сааскы каникулларга үөрэнээччилэр Кавказ, Украина, Белоруссия, Москва, Волгоград уонна Орто Азия кэрэ бэлэз миэстэлэринэн экскурсияҕа сылдьыбыттара.

Нам оройуонун 1990-1995 сыллардааҕы социальнай-экономическай сайдыытын программатын толорууга Никольскай нэһиликтэри Сир музейын тэрийии сорууга турбута. Бу саҕа тэрилтэр музей дириэктэринэн Георгий Ильич аһаҕаста. Никольскайдааҕы Сир музейы сир үлэтин бастаан саҕалаабыт, сайыннарбит нуучча бааһынайын аатын-суолун үйэтитэн ол кэмтэн күн бүгүгүгэр диэри кэми хабаан көрдөрөр аналлаах музей. Георгий Ильич улуус нэһиликтэрин кэрийэн урукку кэм дьоно туттубут малларын-салларын, таҕастарын-саптарын, хаартыскалары, ахтылары хомуйан үлэ үөһүгэр түспүтэ. Музей тэриллэн 1993 сыл ыам бийн 21 күнүгэр аһыллан атаҕар туруругар Георгий Ильич туох баар сыратын, кыһамнытын уурбута. Бу сир үлэтин көрдөрөр музей республикаҕа соҕотох.

Георгий Ильич оҕо эрдэбиттэн уус-уран самодеятельность актыбынай кыттыылааҕа этэ. Конференсье буолара, хоһоон ааҕара, испэктээкилгэ ооньуура. Хоһоон ааҕан улуус фестивалын лауреата буолара. Улуу Кыайы 70 сылынан нэһилиэк фестивалнай кэнсиэригэр хоһоон ааҕан лауреат аатын ылбыта. Оҕо эрдэбиттэн улуус, республика хаһыаттарыгар тиһигин быспакка суруйара. 1953 сылтан «Энсиэли» хаһыат общественной корреспондента. «Сыл бастың корреспондента», «Бастың очерк автора» уо.д.а. улуус хаһыатын номинацияларын ылбыта.

Георгий Ильич төрөөбүт сиригэр-уотугар, норуотугар чачы бэриинилээх гражданин, патриот буолан алта кинигэни суруйан хаалларда: «Итиллибит изспитин төлөө» (2003), «Ол дуулааннаах күнү умнубаппыт. Никольскайдааҕы кыргыһы 80 сыла» (2003), «Никольскайдааҕы музей 10 сыла» (2003), «Энсиэли хочотугар бурдук суугунуур» (2004), «Сааскы сайаҕас санаанан», биһир улахан сыраллаах үлэтинэн «Хамаҕатта — мин дойдум» (2012) диэн нэһилиэк историятын арылар кинигэтэ буолар.

Биһиги аҕабыт 52 сыл дьонун-норуотун туһугар холобур буолар курдук үлэлээн олорутта. Күндү киһити таптаалаах кэргэн, амарах аҕа, эһэ буолар дьолун билэн, сизэрдээх олоҕу олорон 82 сааһыгар биһиги кэҕкэбиттэн барда. Аҕабыт сырдык мөссүөнэ, күүстээх санаатынан олоххо дулуура, дьонулар-сэргэттигэр, биһиэхэ таптала өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр өрүү тыһынаах буолуоҕа.

Кутурбаннаах күннэрибитигэр тирэх, өйбүл буолбут аймактарбытыгар, табаарыстарбытыгар, үөрэнээччилэрбитигэр, Хамаҕатта нэһилигин баһылыгар И.Н. Максимовка, орто оскуола дириэктэригэр А.М. Дьяконова, биһиргэ үлэлээбит коллегаларыгар, оскуола коллективыгар, Никольскайдааҕы Сир музейын коллективыгар, улуустааҕы үөрэх, култуура, тыа хаһаайыстыбатын управлениеларыгар улахан махтабытын тиэрдэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро

БИЛЛЭРИИЛЭР

ИНФОРМАЦИЯ
За 1 полугодие 2015 года исполнение бюджета МО «Фрунзенский наслег» составило:

— по доходам — 7 842 082,20 руб., что составляет 100,1% от плана по доходам на 1 полугодие 2015 г.;
— по расходам — 6 488 832,72 руб.
— профицит бюджета составил — 1353249,5 руб.

Численность муниципальных служащих на 01 июля 2015 г. составляет 3 человека, расходы на их денежное содержание — 1 402 143,53 руб.

Численность работников муниципальных учреждений на 01 июля 2015 г. составляет 3 человека, расходы на их денежное содержание — 650 179,98 руб.

Глава МО «Фрунзенский наслег» И.Г. Ядрихинский

РЕШЕНИЕ № 177 с. Фрунзе от 10 июля 2015 г.

Об определении границ прилегающих территорий, на которых не допускается розничная продажа алкогольной продукции в муниципальном образовании «Фрунзенский наслег»

В соответствии со ст. 16 Федерального закона «О государственном регулировании производства и оборота этилового спирта, алкогольной и спиртосодержащей продукции об ограничении потребления (распития) алкогольной продукции» от 22.11.1995 № 171-ФЗ, Постановления Правительства РФ от 27.12.2012 г. № 1425 «Об определении органами государственной власти субъектов Российской Федерации мест массового скопления граждан и мест нахождения источников повышенной опасности, в которых не допускается розничная продажа алкогольной продукции, а также определении органами местного самоуправления границ прилегающих к некоторым организациям и объектам территории, на которых не допускается розничная продажа алкогольной продукции» и Устава муниципального образования «Фрунзенский наслег», Сход граждан муниципального образования «Фрунзенский наслег» РЕШИЛИ:

1. Не допускается розничная продажа алкогольной продукции в детских, образовательных, медицинских организациях, на объектах спорта, на оптовых и розничных рынках, на вокзалах и на прилегающих к ним территориях.

2. Определить границы прилегающих территорий по прямому способу расчета расстояния в радиусе 300 метров от организаций и (или) объектов, указанных в п. 1. началом отсчета расстояния прилегающих территорий считать:
а) при наличии обособленной территории — от входа для посетителей на обособленную территорию организации и (или) объекта, указанного в п. 1.
б) при отсутствии обособленной территории — от входа для посетителей в здание (строение, сооружение), в котором расположены организации и (или) объекты, указанные в п. 1.

3. Указанный в п. 2 метраж распространяется в равной степени для каждого вида организации и (или) объекта, указанного в п. 1.

4. Утвердить схемы границ прилегающих территорий для каждой организации и (или) объекта, указанных в п. 1 согласно приложения № 1.

5. Обнародовать настоящее Решение на стенде официальной информации, разместить на странице МО «Фрунзенский наслег» на официальном портале www.sakha.gov.ru и опубликовать в улусной газете «Энсиэли».

7. Настоящее решение вступает в силу со дня его опубликования.

8. Администрации муниципально-го образования «Фрунзенский наслег»: — довести настоящее Решение до сведения населения, а также организаций и индивидуальных предпринимателей, осуществляющих розничную продажу алкогольной продукции; — направить копию настоящего Решения в Министерство сельского хозяйства и продовольственной политики РС(Я) не позднее 1 месяца со дня принятия Решения.

9. Контроль исполнения настоящего Решения оставляю за собой.

Председатель Схода граждан МО «Фрунзенский наслег» И.Г. Ядрихинский

Полный текст решения размещен на официальном портале sakha.gov.ru

Сведения об исполнении бюджета, сведения о численности муниципальных служащих и работников муниципальных учреждений за 1 полугодие 2015 год

Доходы бюджета МО «Модутский наслег» из запланированных уточненных бюджетных назначений за 1 полугодие 2015 год 11 528 380 (Одиннадцать миллионов пятьсот двадцать восемь тысяч триста восемьдесят рублей) исполнено (поступление в бюджет) 11 904 432,41 (Одиннадцать миллионов девятьсот четыре тысячи четыреста тридцать два руб. 41 коп.). План выполнения — 103,3%. Израсходовано по статьям всего 10 950 616,66 (Десять миллионов девятьсот пятьдесят тысяч шестьсот шестнадцать руб. 66 коп.).

Дефицит бюджета на 2015 год составляет 683124 (Шестьсот семьдесят три тысячи сто двадцать четыре рубля).

Численность муниципальных служащих администрации МО «Модутский наслег» — 4 (четыре) человека. Расходы на их содержание 1 748 763,21 (Один миллион семьсот сорок восемь тысяч семьсот шестьдесят три руб. 21 коп.).

Численность работников муниципальных учреждений составляет 5 человек, расходы на их денежное содержание 1716792,85 (Один миллион семьсот шестнадцать тысяч семьсот девяносто два руб. 85 коп.).

Глава МО «Модутский наслег» Шамаев Г.Н.

ИДЬУО ИҺИТИННЭРЭ

ТӨРӨПҮТТЭР ОҢОЛОРУН КӨРБӨТТӨР

Ааспыт нэдиэлэҕэ 17 киһи араас эчэйиһи ылла, онтон 9-һа оҕо. Биһир вандализм түбэлтэтэ таһаарылынна. Модут вышкатын сэрэппэккэ суулларбытттар.

ГАИ үлэһиттэр 09.07.2015 с. 02 ч.00 м. Апшааны бөһ. Е. Гоголев ул. урут уорат барбыт «Тойота Чайзер» массыналара турарын булдулар. Угоннаһынна гр. С. уонна гр. И. уорбалааннар.

09.07.2015 с. биллибэт массына Намтан 3 биэрэстэлээх сиргэ телефон линиятын быһа көтөн барбыт. Буруйдаагы көрдүүлэр. Бу күн Түбөҕэ киһи өлүүдээх суолга саахалланы буолбут. «Тойота Карина» а/м түгнэстибит. Суоппар, Түбэ олохтооҕо, гр. Г. олоҕо быстыбыт. Быһылаан туохтан буолбутун бэрэбиэркэлээһин ытытылар.

«Чуораанчык» оҕо саадыгар биллибэт дьахтардаах эр киһи күлүүһү алдьатан киһирэн арыгылаабытттар. Дьахтар тутуллубут, эр киһи куоппуг. Полиция эр киһи кимин быһаара сылдьар. Күлүүс алдыаммытыгар о/с администрация претензията суох үһү.

Намга, Кыһыл Дарыбинэҕэ, Дьокуускай — Нам суолугар сотовой телефоннары уорбуттар (сыаналара: 6990 солк., 13 000 солк. уонна 30 579 солк.). «МАК 2015» операция кэмизгар Нам сэл. 3 гражданин наркотигы туттубуттара, харайа сылдьаллара арыллыбыт.

07.07.2015 с. Нам сэл. Октябрьскай ул. 26 дьиэ подьёна умайыт. ОГПН баһаар туохтан буола сыыспытын бэрэбиэркэлэһири.

Нэдиэлэ устата ГАИ 5023 техниканы, массынаны бэрэбиэркэлээбит. 123 боротокуол толоруллубут. 9 итирик суоппар тутуллубут, 14 массына туруоруллубут. ДНД-га тахсыахтаах тэрилтэлэр бары дьуһуурустуолаабытттар.

© Колхознай улуссаҕа дьэ атыы-ларан. Уһаайбата 30 суотай (2 участка), водопроводтаах, гаастаах, гарахтаах, ледниктээх. Дьытэ — 170 м2. Сыаната — 2,5 мөл. солк., кэпсэтиэххэ сөп.
Тел. 89142728108, 89644278395

© Уһаайба сирэ атыылыбыт (Евстафьева, 4, чугас, гаастаах, электроуоттаах).
Тел. 41-9-12, 89243667654

<p>Биһиргэ үөрэммит дьүөгэбитигэр Гуляева (Канаева) Анна Спиридоновнаҕа кини таптаалаах кэргэнэ</p> <p>ГУЛЯЕВ Петр Викторович күн сириттэн соһумардык барбытынан дьүөгэбитигэр, оҕолоругар динирг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Биһиргэ үөрэммит кылааһын оҕолоро, Хамаҕаттаттан</p>	<p>Убаастыыр, таптыыр дьэдьэбит, Нам уллуһун бочуоттаах гражданина, өр сылларга Потребкооперация үлэҕэ туйгуна, ветерана</p> <p>НИКИТИН Василий Петрович уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан динирг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Намтан бары Семеновтар, Титовтар, куораттан Доргоновтар</p>
<p>«Нам уллуһу киһинэммит бухгалтерията» муниципальнай тэрилтэте биһиргэ үлэһиттэр коллегабытыгар, Түбэ нэһилиэгин кылаабынай бухгалтер Гуляева Анна Спиридоновнаҕа таптаалаах кэргэнэ, түөрт оҕо аҕата, биһир сизэн эһэтэ</p> <p>ГУЛЯЕВ Петр Викторович соһумардык күн сириттэн барбытынан динирг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Дьаһалта, профком</p>	<p>Күндүтүк саныыр кырдыаҕас дьэдьэбит, Нам уллуһун бочуоттаах гражданина, Потребкооперация үлэҕэ туйгуна</p> <p>НИКИТИН Василий Петрович уһун, ыарахан ыарыыттан бу дойдуттан барбытынан динирг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Кэбээйттан: Ивановтар, Федотовтар, Каратаевтар</p>
<p>Таптаалаах аҕабыт, 1 Хомуस्ताах олохтооҕо</p> <p>СОЛОВЬЕВ Николай Николаевич эмискэ ылдьан өлбүтүн бары аймактарбытыгар курутууйан туран биллэрэбит.</p> <p>Оҕолоро Уйяэ, Коля, Күннэй Соловьёвтар</p>	<p>Күндү дьүөгэбит, урукку МДЗ-га биһиргэ үлэ-лээбит Панькова Е.И., кини кэргэнигэр Паньков Г.Г. уонна кинилэр оҕолоругар Сахайҕа, Сайнаҕа таптаалаах, убаастабыллаах күндү киһилэрэ, эһэлэрэ</p> <p>НИКИТИН Василий Петрович уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн күрэммитинэн динирг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Урукку МДЗ үлэһиттэрэ</p>
<p>эмискэ ылдьан өлбүтүн бары аймактарбытыгар, табаарыстарыгар диниргин курутууйан туран биллэрэбит.</p> <p>Эдвийэ, балта, бырааттара, кийииттэрэ</p>	<p>«Илгэ» потребительскай общество үлэһиттэрин коллектива уонна улус потребкооперация ветераннарын сэбиэтэ Нам райпоугар өр сылларга таһаарылаахтык үлэлээбит Россия Потребкооперация туйгуна, тыыл, үлэ ветерана</p> <p>НИКИТИН Василий Петрович уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кини оҕолоругар, сизэнэригэр, аймактарыгар динирг кутурбаммытын тиэрдэллэр.</p>
<p>Убаастыыр аҕабыт, эһэбит, 1 Хомуस्ताах олохтооҕо</p> <p>СОЛОВЬЕВ Николай Николаевич уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан биһиргэ төрөөбүттэригэр, аймактарыгар динирг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Кыргыттара, уола, сизэнэрэ, күтүэтэ, Раиса</p>	<p>Өр сылларга ыаллыны олорут күндү, убаастыыр, Потребкооперация туйгуна, Нам уллуһун Ытык киһитэ, сэрии оҕолорун бэлэз хаһаайына</p> <p>НИКИТИН Василий Петрович уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан кини дьэз кэргэнигэр, кыһыгар Катяҕа, күтүөтүгэр Ганяҕа, сизэнэригэр Аянҕа, Сайынаҕа, хос сизэнэр, бары аймактарыгар, доботторугар динирг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Авксентьевтар, Софроновтар, Ивановтар, Алдушиннар</p>
<p>Биһиргэ үөрэммит табаарыстарбытыгар Мария Николаевнаҕа, Константин Константинович Жирковтарга убайдар</p> <p>СОЛОВЬЕВ Николай Николаевич ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытыгар динирг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>1972 с. бүтэрибит кылааһын оҕолоро</p>	<p>Биһиргэ үлэһиттэр коллегабытыгар Алексеев Владимир Кириллович биһиргэ төрөөбүт убайа</p> <p>АЛЕКСЕЕВ Афанасий Кириллович уһун, ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытынан динирг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>СР Федеральнай казначействота</p>
<p>Күндүтүк саныыр, таптыыр, биһиги дьэз кэргэн кырдыаҕас баһылыга, эһэбит, хос эһэ, Потребкооперация үлэҕэ туйгуна, ветерана, улус бочуоттаах гражданина</p> <p>НИКИТИН Василий Петрович уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан динирг кутурбаммытын тиэрдэбит.</p> <p>Намтан Катя, Гаврил, сизэнэрэ уонна хос сизэнэ</p>	

Кылаабынай редактор В.Г. КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбуяааччы — 41496, хаһыаты тангы — 41332, бухгалтерия — 41141, факс — 41141, 41496.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам уллуһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационал технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральнай сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — **ПИ №ТУ14-0216.**
Сурукка аактытын-суолугун, үлэһитин, дьэдьит аадырыһын чопчу бийгэ. Редакцияҕа кирибит суруктар төнөрүлүбүттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биһир буолбат.**

«ЭНСИЭЛИ» - Нам уллуһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам уллуһуна, Нам сэл., Заложная ул. 4.
E-mail: Namtsy41141@mail.ru; editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС талыһына, таһылыһына уонна бэчээтиир сыһар бэчээттэннэ. **Адырыһа:** Нам сэл. Заложная ул. №4 Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лисс **Көңүл сыананан атыыланар**
Индекс — Р005. Тираһа — 1231
Бэчээккэ илии баттаньытын графига — 12:00 ч. 14.07.2015 с.
Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 14.07.2015 с.